

RE-0117

Second Year B. A. Examination

April / May – 2010

Sanskrit : Paper - II

(काव्यशास्त्र – सिद्धांत अने अलंकार विभाग)

(काव्यप्रकाश – (१, २, १०) श्रीमम्मटाचार्य – छंद – व्याकरण)

(New Course)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

सूचना :

नीचे दशांशवैव निशानीवाणी विगतो उत्तरवडी पर अवश्य लभवी. Fillup strictly the details of signs on your answer book.	Seat No. :
Name of the Examination :	<input type="text"/>
S. Y. B. A.	<input type="text"/>
Name of the Subject :	<input type="text"/>
Sanskrit - 2 (New)	<input type="text"/>
Subject Code No. : <input type="text"/> 0 <input type="text"/> 1 <input type="text"/> 1 <input type="text"/> 7	Section No. (1, 2,.....): <input type="text"/> Nil
Student's Signature	

- १ (अ) नीचेनामांथी गभे ते भे स-संदर्भ समजावो : १०
- 1 (a) Explain with reference to the context any two of the following : 10
- (१) शक्तिः कवित्वबीजरूपः संस्कारविशेषः यां विना काव्यं न प्रसरेत् प्रसृतं वा उपहसनीयं स्यात्।
- (२) इदमुत्तममतिशयिनि व्यङ्ग्ये वाच्याद् ध्वनिर्बुधैः कथितः।
- (३) वाच्य एव वाक्यार्थ इत्यन्विताभिधानवादिनः।
- (४) 'पीनो देवदत्तो दिवा न भुङ्क्ते' इत्यत्र च रात्रिभोजनं न लक्ष्यते, श्रुतार्थापत्तेरर्थापत्तेर्वा तस्य विषयत्वात्।
- (ब) ओर्ध पश ओक स-संदर्भ समजावो : ५
- (b) Explain any one with reference to the context : 5
- (१) साधर्म्येण वैधर्म्येण वा सामान्यं विशेषेण यत् समर्थ्यते विशेषो वा सामान्येन सोऽर्थान्तरन्यासः।
- (२) क्व सूर्यप्रभवो वंशः क्व चाल्पविषया मतिः ततीर्षुर्दुस्तरं मोहादुडुपेनास्मि सागरम्॥

- २ (अ) सविस्तर थरुी. १०
- 2 (a) Explain fully. 10
- काव्यं यशसेऽर्थकृते व्यवहारविदे शिवेतरक्षतये।
सद्यः परनिर्वृतये कान्तासम्मिततयोपदेशयुजे॥
- अथवा/OR**
- २ (अ) 'लक्षणा तेने षड्विधा' आ विधाननी विगते थरुी करो. ५
- 2 (a) लक्षणा तेने षड्विधा' Explain this statement fully. 5
- (ब) नीथेनाभांथी गभे ते अेक पर विवेचनात्मक नोध लणो : ५
- (b) Write a critical note on any one of the following : 5
- (१) मङ्गल श्लोक
(२) जात्यादिवाद
- ३ नीथेनाभांथी कोरु पशु बे अलंकार व्याख्या आपी सदृष्टांत समजावो : ८
- 3 Define and explain with the illustration any two of the following Alankaras : 8
- (१) उत्प्रेक्षा
(२) श्लेष
(३) अतिशयोक्ति
(४) व्यतिरेक
- ४ (अ) नीथेनाभांथी कोरु पशु अेक अलंकार ओणणी समजावो : ४
- 4 (a) Recognise and explain the Alankara in any one of the following verses : 4
- (१) लावाणके हुतवहेन हताङ्गयष्टिं।
तां पद्मिनीं हिमहतामिव चिन्तयामि॥
- (२) यदि दहत्यनलोऽत्र किमद्भूतं यदि च गौरवमद्रिषु किं ततः।
लवणमम्बु सदैव महोदधेः प्रकृतिरेव सतामविषादिता॥
- (ब) नीथेनां अलंकार युग्मभांथी कोरु पशु बेना साम्य-भेद दर्शावो : ८
- (b) Compare and contrast any two of the given अलंकार-युग्म। 8
- (१) विभावना-विशेषोक्ति
(२) दृष्टांत - प्रतिवस्तूपमा
(३) दीपक - तुल्ययोगिता
(४) अपह्नुति - रूपक

- ૫ (અ) નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે છંદ, લક્ષણ અને દૃષ્ટાંત આપી સમજાવો. ૬
- 5 (a) Define and explain with the illustration any **two** of the following metres : 6
- (૧) ઉપેન્દ્રવજ્રા
(૨) મન્દાક્રાન્તા
(૩) હરિણી
(૪) માલિની
- (બ) નીચેનામાંથી ગમે તે બે શ્લોકોના છંદો ઓળખી સમજાવો : ૬
- (b) Recognise and explain the metres in any **two** of the following verses : 6
- (૧) સર્વધર્માન્ પરિત્યજ્ય મામેકં શરણં વ્રજ।
અહં ત્વાં સર્વપાપેભ્યો મોક્ષયિષ્યામિ મા શુચઃ॥
- (૨) ત્વમેવ માતા ચ પિતા ત્વમેવ
ત્વમેવ બન્ધુશ્ચ સખા ત્વમેવ।
ત્વમેવ વિદ્યા દ્રવિણં ત્વમેવ
ત્વમેવ સર્વ મમ દેવદેવ॥
- (૩) શશી દિવસધૂસરો ગલિતયૌવના કામિની
સરો વિગતવારિજં મુખમનક્ષરં સ્વાકૃતેઃ।
પ્રભુર્ધનપરાયણઃ સતતદુર્ગતઃ સજ્જનો
નૃપાંગણગતઃ ખલો મનસિ સપ્તશલ્યાનિ મે॥
- (૪) રાગિર્ગમિષ્યતિ ભવિષ્યતિ સુપ્રભાતં
ભાસ્વાનુદેષ્યતિ હસિષ્યતિ પંકજશ્રીઃ।
ઇત્યં વિચારયતિ કોશગતે દ્વિરેફે
હા હન્ત હન્ત નલિનીં ગજ ઉજ્જહાર॥
- ૬ (અ) નીચેનામાંથી કોઈ પણ ચારનો સંધિ-વિગ્રહ કરો : ૪
- 6 (a) Do the સન્ધિ-વિગ્રહ of any **four** of the following : 4
- (૧) નિષ્પાપમ્ (૨) શિક્ષાર્થી
(૩) યથૈવ (૪) નાગેન્દ્રઃ
(૫) નમસ્તે (૬) વધૂત્સવઃ
- (બ) નીચેનામાંથી કોઈ પણ ચારની સંધિ કરો : ૪
- (a) Do the સન્ધિ of any **four** of the following : 4
- (૧) મહા + ઋષિઃ (૨) દિન + ઈશઃ
(૩) તસ્મિન્ + એવ (૪) નીલ + ઉત્પલમ્
(૫) સદા + એવ (૬) ધર્મ + અર્થઃ